

Sverige måste ta kritiken från FN på allvar

Sverige är ett av de bästa länderna i världen för barn att växa upp i. Men trots det far många barn i Sverige illa, det är tydligt i FN:s granskning av Sverige. Nu måste Sverige på nationell, regional och lokal nivå ta FN:s kritik på allvar och genomföra förändringar som skapar ett bättre samhälle för alla barn, det skriver 21 organisationer som arbetar med barns rättigheter.

Alla länder som har skrivit på barnkonventionen granskas regelbundet av FN:s barnrättskommitté, och den 9:e februari offentliggjorde kommittén sin granskning av Sverige.

Sverige kritiseras bland annat för våld och övergrepp på Statens institutionsstyrelse (SiS), utbredd diskriminering och rasism mot barn, situationen för barn på flykt och bristande hantering av barn som utnyttjas i kriminalitet.

Granskningen visar också på flera systematiska brister gällande integrering av ett barnrättsperspektiv, barns delaktighet, växande ojämlikhet och avsaknad av barnkonsekvensanalyser.

För oss som dagligen jobbar med barn och barns rättigheter är kritiken ingen överraskning, och flera av dessa punkter har också vi i civilsamhället rapporterat om till FN:s barnrättskommitté som en del av granskningen.

Sverige rekommenderas bland annat att;

Förbjuda tvångsåtgärder såsom avskiljning och bältning av barn på institution

Trots väldokumenterad och upprepad kritik om våld och övergrepp på SiS-institutioner fortsätter rapporterna om våld. Det är oacceptabelt och nu krävs omedelbara krafttag för att stoppa våldet. Dessa barn ska i första hand få vård och stöd utifrån sina behov.

Stärka barnrättsperspektivet i rättsprocesser

Individuella bedömningar av det enskilda barnets bästa ska göras vid alla åtgärder som rör barn. Detta gäller barn i flera utsatta situationer däribland barn på flykt och barn i vårdnadstvister. En rapport från Jämställdhetsmyndigheten, som har granskat domar i tvister om vårdnad, boende och umgänge, visar på allvarliga brister vad gäller att utreda och bedöma barnets bästa och barnets rätt att komma till tals. Domstolsverket har inte heller ingått i regeringens pågående kunskapslyft för att säkerställa barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Säkerställa att åtgärder mot barn som utnyttjas i kriminalitet hanteras i linje med barnkonventionen och att barns rättigheter inte försämras.

Att allt fler barn utnyttjas i kriminalitet är en mycket oroande utveckling i Sverige. Nu behövs både förebyggande och akuta åtgärder. Men dessa åtgärder får aldrig stå i strid med mänskliga rättigheter och barnkonventionen. Kommittén vädjar till Sverige att inte sänka straffmyndighetsåldern och rekommenderar alternativ till fängelse för barn. Vi delar kommitténs vädjan och ser med oro på förslag om ungdomsfängelser och sänkt straffmyndighetsålder. Förenklade förslag utan barnrättsperspektiv och helhetstänk riskerar att förvärra situationen och skapa lidande för barn som redan lever i utsatthet. Regeringens aviserade strategi för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten måste därför innehålla ett tydligt barnrättsperspektiv.

Vidta åtgärder för att minska rasism, diskriminering och utanförskap.

Rasism och diskriminering var en av de viktigaste frågor som barn och unga lyfte till kommittén under granskningen. Akuta och effektiva åtgärder måste sättas in för att stävja detta. Barn måste också kunna föra fram klagomål och få upprättelse när deras rättigheter kränks. Detta är en grundläggande princip som barn idag har svårt att utöva i Sverige.

Under barnrättskommitténs utfrågning tidigare i år representerades regeringen av socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall. Att Sverige för första gången skickade en minister visar att regeringen prioriterar barnrättsfrågor och lägger stor vikt på granskningen och barnrättskommittén.

Vi tar det som ett gott tecken och hoppas att under den kommande tiden se flera av rekommendationerna förverkligas. Särskilt vill vi se grundliga barnrättsliga konsekvensanalyser av alla lagförslag och insatser som regeringen presenterar. Vilka konsekvenserna blir för barn måste utredas för att säkerställa att förslag inte blir kontraproduktiva eller riskerar att gå emot barns rättigheter.

Vi vill också se tydliga investeringar i barn. Lagförslag och nya riktlinjer behövs och kan göra skillnad, men flera av rekommendationerna går inte att genomföra utan att det också satsas i budget på socialtjänst, SiS och andra avgörande institutioner för barn.

Sverige är generellt sett ett bra land för barn att växa upp i. Men det är tydligt från barnrättskommitténs granskning att det finns mycket för regeringen, myndigheter, regioner och kommuner att göra. Vår uppmaning till regeringen är att ta rekommendationerna på allvar och förvandla dem till konkret politik och långsiktiga satsningar. Vi, experter på barns rättigheter, är gärna med och gör det möjligt.

Pernilla Baralt, generalsekreterare, UNICEF Sverige

Maria Frisk, chef för Sverigeprogrammet, tf generalsekreterare, Rädda Barnen

Magnus Jägerskog, generalsekreterare, Bris

Anna Karin Boqvist, generalsekreterare, ECPAT Sverige,

Anna Ernestam, generalsekreterare, SOS Barnbyar

Elin Wernquist, generalsekreterare, Barnrättsbyrån

Elin Hågeby Caicedo, generalsekreterare, Maskrosbarn

Maja Sjögren, förbundsordförande, Elevernas riksförbund

Maja Frankel, generalsekreterare, Stiftelsen Friends

Daniel Grahn, generalsekreterare, Erikshjälpen

Embla Persson, ordförande, Sveriges Elevkårer

Lotta Rapacioli, verksamhetsledare, Knas Hemma

Warda Abdalla, förbundsordförande, Rädda Barnens Ungdomsförbund

Brendan R. Joseph, vice förbundsordförande, Rädda Barnens Ungdomsförbund

Madelein Kattel, verksamhetschef, BUFFF

Emil Mattsson, direktor, Räddningsmissionen

Mita Holmer, tf generalsekreterare Asylrättscentrum

Niklas Mattsson, förbundsordförande, Synskadades förbund

Lotta Schneider, ordförande, Röda Korsets Ungdomsförbund

Annika Åkerberg, senior legal advisor, Civil Rights Defenders

Oscar Sjökvist, förbundsordförande, Unga Rörelsehindrade

Lilian Helgason, Ordförande, Sveriges elevkårer